

Innst. O. nr. 30

(2006-2007)

Innstilling til Odelstinget fra familie- og kulturkomiteen

Ot.prp. nr. 5 (2006-2007)

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om lov om endringer i folketrygdloven (rett til foreldrepenger ved tidlig stebarnsadoptsjon)

Til Odelstinget

1. SAMMENDRAG

1.1 Innledning

Barne- og likestillingsdepartementet legger i proposisjonen fram forslag til endringer i lov 21. april 2006 nr. 10 om endringer i folketrygdloven og enkelte andre lover (endringer i regelverket for ytelser ved svangerskap, fødsel og adopsjon). Det foreslås å lovfeste dagens praksis om rett til fødselspenger ved tidlig stebarnsadoptsjon, samt enkelte mindre tekniske endringer. I tillegg foreslås enkelte opprettinger i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd.

1.2 Rett til foreldrepenger ved tidlig stebarnsadoptsjon

1.2.1 Departementets vurderinger og forslag

Departementet presiserer innledningsvis at lovforslaget som fremmes gjelder rett til foreldrepenger ved tidlig stebarnsadoptsjon.

Departementet foreslår at retten til foreldrepenger ved tidlig stebarnsadoptsjon lovfestes. I henhold til dagens praksis har adoptivforelder rett til fødselspenger ved tidlig stebarnsadoptsjon når adopsjonen gjennomføres mens stønadsperioden ved fødsel fortsatt løper. Behovet for lovfesting er begrunnet i endringene i folketrygdloven kapittel 14 som trer i kraft 1. januar 2007. I endringsloven § 14-5 tredje ledd heter det at adopsjon av ektefelles barn ikke gir rett til foreldrepenger. Etter dagens regelverk er denne regelen knyttet til adopsjonspenger. At bestemmelsen nå

gjelder foreldrepenger generelt, er et utslag av omredigeringen og sammenslåingen av bestemmelsene i folketrygdloven kapittel 14, som gjennomføres ved endringsloven. Formuleringen i endringsloven § 14-5 tredje ledd er ikke ment å gi realitetsendringer med hensyn til hvem som har rett til ytelser ved fødsel og adopsjon. Ordlyden i endringsloven § 14-5 tredje ledd gjør det imidlertid nødvendig at adoptivforelderens rett til foreldrepenger ved tidlig stebarnsadoptsjon klart går frem av lovteksten. Forslaget om lovfesting har fått støtte av høringsinstansene.

Forslaget i høringsnotatet omfattet rett til foreldrepenger når adopsjon av ektefelles eller partners barn faktisk har funnet sted. Bakgrunnen for denne avgrensningen er at dagens fødselspengeordning er forbeholdt barnets foreldre. Det er først på adopsjonstidspunktet at formell foreldrestatus oppstår og stønadsrett kan inntre. Forslaget om å lovfeste retten til foreldrepenger ved tidlig stebarnsadoptsjon bygger på dette prinsippet.

Departementet foreslår at retten til foreldrepenger ved tidlig stebarnsadoptsjon skal gjelde når barnet er så lite på adopsjonstidspunktet at stønadsperioden ved fødsel fortsatt løper. Forslaget innebærer ingen generell rett til foreldrepenger ved stebarnsadoptsjon. Hovedregelen er fortsatt at stebarnsadoptsjon ikke gir rett til foreldrepenger.

Departementet foreslår at adoptivforelderens rettigheter gjelder fra adopsjonstidspunktet og i den resterende delen av stønadsperioden ved fødsel. Departementet foreslår videre at adoptivforelderens i denne perioden får tilsvarende rettigheter som fedre. Adoptivforelderens får derved bl.a. rett til å ta ut fedrekvote og mulighet til å dele stønadsperioden med den biologiske forelderens.

Når det gjelder viktigheten av kort saksbehandlingstid mv. i adopsjonssaken, vises det til at det er et mål at saksbehandlingstiden i adopsjonssakene er på

under tre måneder. Departementet finner det imidlertid ikke hensiktsmessig å foreslå en særregel om plikt til å ta ut fedrekvote for tilfeller der adopsjonsvedtaket er fattet innen barnet er 3 måneder.

Departementet foreslår atplikten til å ta ut fedrekvoten ikke skal komme til anvendelse ved tidlig stebarnsadoptsjon. Dette innebærer at den biologiske forelderen har rett til å ta ut hele stønadsperioden og at ukene som er forbeholdt far ikke vil falle bort hvis adoptivforelderen ikke benytter seg av dem. De øvrige reglene for fedrekvote skal imidlertid gjelde for de første seks ukene (tilsvarende fedrekvotens lengde) av adoptivforelderens uttak. Det vises til lovforslaget.

1.3 Enkelte regeltekniske endringer

1.3.1 *Endringer i lov 21. april 2006 nr. 10*

I henhold til lov 16. juni 2006 nr. 20 om arbeids- og velferdsforvaltningen (i kraft 1. juli 2006), er trygdeetaten integrert i den nye arbeids- og velferdsforvaltningen. Som følge av denne omorganiseringen, må henvisninger i lovteksten til "trygdekontoret" og "Rikstrygdeverket" erstattes med henholdsvis "Arbeids- og velferdsetaten" og "Arbeids- og velferdsdirektoratet". Det vises til forslag til endringer i endringsloven § 2-9 annet ledd, § 14-11 annet ledd og § 14-16 femte ledd.

Ved en inkurie er henvisningen til lovbestemmelsen som regulerer engangsstønad i den innledende oversikten under folketrygdloven kapittel 14 Ytelser ved svangerskap, fødsel og adopsjon, satt til § 14-7 og ikke § 14-17. Departementet foreslår at dette rettes opp.

1.3.2 *Endringer i folketrygdloven*

Ved lov 7. april 2006 nr. 7 (i kraft 1. juli 2006) ble folketrygdloven § 21-4 tredje ledd tilføyd et nytt andre punktum om at skoler kan pålegges å gi trygdens organer rutinemessige meldinger når elever har fravær som kan skyldes utenlandsopphold. Det vises til Ot.prp. nr. 106 (2004-2005), jf. Ot.prp. nr. 13 (2004-2005). I forbindelse med vedtakelsen av lov 16. juni 2006 nr. 20 om arbeids- og velferdsforvaltningen (i kraft 1. juli 2006), ble folketrygdloven § 21-4 ajourført som følge av endrede betegnelser på organer i etaten jf. Ot.prp. nr. 47 (2005-2006). Ved en feil falt da den nye bestemmelsen om meldeplikt for skoler ut. Departementet viser til dette og foreslår at bestemmelsen gjeninnføres med samme ordlyd som den ble vedtatt. Det vises til § 21-4 tredje ledd i lovforslaget.

I henhold til lov 21. april 2006 nr. 10 (i kraft 1. januar 2007) omredigeres bestemmelsene i folketrygdloven kapittel 14 bl.a. ved at betegnelsen foreldrepenger erstatter dagens fødselspenge og adop-

sjonspenge. På denne bakgrunn foreslås å endre henvisningene i folketrygdloven § 4-24 andre ledd bokstav e og § 4-25 første ledd bokstav e fra fødselspenge og adopsjonspenge til foreldrepenger. Reglene for engangsstønad ved fødsel og adopsjon er videre tatt inn i § 14-17 i lov 21. april 2006 nr. 10. Det foreslås å korrigere dagens henvisninger til engangsstønaden i folketrygdloven § 2-9 første ledd bokstav a og § 22-10 første ledd bokstav c og d i samsvar med disse endringene. Det vises til lovforslaget.

1.4 Ikrafttredelses- og overgangsbestemmelsene

Endringene i lov 21. april 2006 nr. 10 om endringer i folketrygdloven trer i kraft straks og vil gjelde fra det tidspunkt lov 21. april 2006 nr. 10 trer i kraft, dvs. 1. januar 2007.

Endringene i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd §§ 2-9 første ledd, 4-24, 4-25 og 22-10 trer i kraft 1. januar 2007, dvs. når lov 21. april 2006 nr. 10 trer i kraft.

2. KOMITEENS MERKNADER

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Knut Gravvær, Britt Hildeng, Espen Johnsen og Tove Karoline Knutsen, fra Høyre, Olemic Thommessen, fra Sosialistisk Venstreparti, May Hansen, fra Kristelig Folkeparti, lederen May-Helen Molvær Grimstad, fra Senterpartiet, Erling Sande, og fra Venstre, Trine Skei Grande, viser til Regjeringens lovforslag om rett til foreldrepenger ved tidlig stebarnsadoptsjon. Flertallet har merket seg at dagens praksis gir adoptivforelder rett til fødselspenge ved tidlig stebarnsadoptsjon når adopsjonen gjennomføres mens stønadsperioden ved fødsel fortsatt løper, og behovet for lovfesting er begrunnet i endringene i folketrygdloven kapittel 14 som trer i kraft 1. januar 2007. Det heter der at adopsjon av ektefelles barn ikke gir rett til foreldrepenger. Etter dagens regelverk er denne regelen knyttet til adopsjonspenge. At bestemmelsen nå gjelder foreldrepenger generelt er et utslag av omredigeringen og sammenslåingen av bestemmelsene i folketrygdloven kapittel 14, som gjennomføres ved endringsloven. Flertallet vil understreke at formuleringen i endringsloven § 14-5 tredje ledd ikke er ment å gi realitetsendringer med hensyn til hvem som har rett til ytelser ved fødsel og adopsjon. Ordlyden i endringsloven § 14-5 tredje ledd gjør det imidlertid nødvendig at adoptivforelderens rett til foreldrepenger ved tidlig stebarnsadoptsjon klart går frem av lovteksten. Flertallet er enig i Regjeringens vurderinger rundt lovforslaget, og støtter det fremlagte lovforslaget.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Ulf Erik Knudsen og Karin S. Woldseth, viser til at Fremskrittspartiets representanter i sin tid stemte imot partnerskapsloven. Disse medlemmer viser også til at partiet har programfestet at man ikke er tilhenger av å la homofile adoptere. Disse medlemmer aksepterer selvfølgelig at homofile ønsker å leve i forpliktende parforhold, og at homofile også får barn. Disse medlemmer mener imidlertid at på samme måte som det ikke kan være noen menneskerett å få barn, er det ingen menneskerett å få adoptere barn. Disse medlemmer vil fremheve det heterofile ekteskapet som den mest stabile og trygge rammen for et familieforhold. Disse medlemmer er av den oppfatning at barn har den beste oppveksten ved å ha foreldre av ulikt kjønn, og ønsker derfor ikke å la homofile få adoptere.

Disse medlemmer ønsker på ovennevnte bakgrunn ikke likestilling mellom heterofile ekteskap og partnerskap, med påfølgende rett for homofile til å adoptere. Disse medlemmer vil derfor gå imot proposisjonen.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti er opptatt av å sikre alle barn god kontakt med begge foreldrene, uavhengig av om disse er biologiske eller ikke. Dette medlem vil påpeke at det er barnets rett til god og tidlig kontakt med begge foreldrene som er det sentrale i Ot.prp. nr. 5 (2006-2007), ikke spørsmålet om generell adopsjonsrett for homofile. Dette medlem vil dessuten understreke at i tilfeller der stebarnsadoptsjon finner sted der foreldrepengeperioden fortsatt løper, vil omsorgssituasjonen og behovet for at begge foreldrene skal kunne ta ut deler av stønadperioden være det samme, som når begge foreldrene er biologiske foreldre.

3. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til proposisjonen og til komiteens merknader og rår Odelstinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringer i folketrygdloven
(rett til foreldrepenge ved tidlig stebarnsadoptsjon)

I

I lov 21. april 2006 nr. 10 om endringer i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd og enkelte andre lover (endringer i regelverket for ytelser ved svangerskap, fødsel og adopsjon) gjøres følgende endringer i endringen av folketrygdloven:

§ 2-9 annet ledd skal lyde:

Arbeids- og velferdsdirektoratet kan samtykke i at medlemskap med dekning etter bokstavene a og c også skal omfatte sykepenger etter kapittel 8 og foreldrepenge etter kapittel 14.

Innholdsfortegnelsen under Kapittel 14 Ytelser ved svangerskap, fødsel og adopsjon skal lyde:

Bestemmelser om

- formål står i § 14-1
- medlemskap står i § 14-2
- arbeidsgiverens plikt til å utbetale ytelser i utlandet står i § 14-3
- svangerskapspenge står i § 14-4
- foreldrepenge står i §§ 14-5 til 14-16
- engangsstønad står i § 14-17
- forskrifter står i § 14-18

§ 14-5 tredje ledd skal lyde:

Adopsjon av ektefellens barn gir ikke rett til foreldrepenge. Dette gjelder likevel ikke når adopsjonen finner sted mens stønadperioden ved fødsel fortsatt løper. I slike tilfeller gis adoptivforelderens tilsvarende rettigheter som fedre i den resterende del av stønadperioden, likevel slik at plikten til å ta ut fedrekvote ikke kommer til anvendelse.

§ 14-11 annet ledd annet punktum skal lyde:

For selvstendig næringsdrivende og frilansere må det foreligge skriftlig avtale med Arbeids- og velferdsetaten.

§ 14-16 femte ledd tredje punktum skal lyde:

For selvstendig næringsdrivende og frilansere er det et vilkår for gradert uttak at det foreligger en skriftlig utbetalingsavtale med Arbeids- og velferdsetaten.

II

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) gjøres følgende endringer:

§ 2-9 første ledd bokstav a skal lyde:

- a) stønad etter kapittel 5 (helsetjenester), kapittel 7 (gravferd) og § 14-17 (engangsstønad ved fødsel og adopsjon),

§ 4-24 annet ledd bokstav e skal lyde:

- e) foreldrepenge eller svangerskapspenge etter lovens kapittel 14,

§ 4-25 første ledd bokstav e skal lyde:

- e) foreldrepenge eller svangerskapspenge etter lovens kapittel 14,

§ 21-4 tredje ledd nytt andre punktum skal lyde:

Skoler kan pålegges å gi rutinemessige meldinger når elever har fravær som kan skyldes utenlandsopphold.

§ 22-10 første ledd bokstav c skal lyde:

c) engangsstønad ved fødsel og adopsjon (§14-17)

§ 22-10 første ledd bokstav d oppheves. Nåværende bokstav e blir bokstav d.

III

Ikrafttredelses- og overgangsbestemmelser

1. Endringene i lov 21. april 2006 nr. 10 om endringer i folketrygdloven og enkelte andre lover (endringer i regelverket for ytelser ved svangerskap, fødsel og adopsjon) trer i kraft straks.
2. Endringen i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd § 21-4 trer i kraft straks.
3. Endringene i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd §§ 2-9 første ledd, 4-24, 4-25 og 22-10 trer i kraft 1. januar 2007.

Oslo, i familie- og kulturkomiteen, den 7. desember 2006

May-Helen Molvær Grimstad

leder

Knut Gravråk

ordfører